

Treballadors de la pedrera Jaubert a Bab-el-Oued (Algèria) cap a principi de segle. En arribar a Algèria molts valencians hi feien les feines més dures.

entre les tres comunitats principals: els europeus, els *moros* i els jueus, encara que cadascun seguira els costums propis i procuraren de no mesclar-se". Hi hagué un intercanvi continu entre les parts, en camps com ara la llengua o els menjars –per això el cuscús és un plat comú a diverses poblacions de la Marina. Joan-Lluís Monjo insisteix en aquesta barreja, i assegura que molts d'aquells emigrants que tornaren al País Valencià l'enyoraven.

Totes aquestes relacions i intercanvis no amaguen la situació de dominació colonial que vivia el país. De fet, el treball de Menages i Monjo recull testimonis sobre el tracte despectiu –i fins agressiu– que rebien els musulmans per part dels colons. Tota aquesta situació acabà esclatant el 1954.

La llengua dels valencians. Un capítol a banda mereix la llengua que parlaven els valencians que emigraren a Algèria. Els autors destaquen l'ús de la llengua catalana entre les persones d'origen catalanoparlant (de la Catalunya Nord, menorquins, valencians) i l'ús familiar i local. Fins i tot, els autors tenen testimonis que informen que hi havia musulmans que per la relació amb els valencians o amb els menorquins parlaven català. La barreja lingüística fou sempre constant, però sense oblidar que el francès sempre era

la llengua preminent. Si a casa nostra hi ha gent que empra el català en les relacions familiars i el castellà en les socials, passava una cosa semblant amb la llengua francesa.

Els autors indiquen diversos graus de fidelitat lingüística entre els emigrants valencians, però indiquen que el fet que moltes famílies passaren les vacances als pobles d'origen contribuï a fer que la llengua no morira. Quan arribà la guerra d'Algèria, una part important d'aquells emigrants tornaren als municipis d'on provenia la família. L'ur arribada passà gairebé desapercibuda: molts s'integraren sense problemes als pobles, perquè eren dels pobles, i parlaven català, un català ple de particularismes, amb moltes paraules del francès, el *patuet*. I amb noms de fonts com ara *Josephine, François, Michel* o *Josette*.

Els autors també assenyalen que moltes persones eren refractàries a parlar de l'estada a Algèria, perquè l'eixida fou molt traumàtica, tant per la manera com hagueren d'abandonar el país, com pel fet que foren vinculats a moviments terroristes com l'Organisation Armée Secrète. Per a Menages i Monjo aquesta "és la part fosca de la nostra memòria sobre Algèria". Però tot això ja és una altra història.

Borja Català

L'Onze de Setembre engegava a Barcelona el recorregut del Correllengua, que durà la flama lingüística de cap a cap del nostre territori. L'any passat hi van participar més de 300.000 persones. I aquest 2007 no vol restar enrere.

Comença el curs i torna, com cada any –i a hores d'ara ja s'ha fet tradició–, l'intens recorregut que la flama de la llengua catalana du a terme de llarg a llarg de les comarques del país amb l'objectiu de reclamar la normalitat i la unitat de la llengua i de mostrar la qualitat "innovadora, integradora i desacomplexada" de la nostra cultura: és el Correllengua, que organitzen la Coordinadora d'Associacions per la Llengua Catalana (CAL), al nord, i Acció Cultural del País Valencià (ACPV), al sud, que va engegar itinerari la passada Diada de l'11 de Setembre, a Barcelona i a Andorra (i a l'Alt Urgell, també) i que l'acabarà –després de passar el 29 de setembre a Fraga i el 9 d'octubre a València– el 3 de novembre a Perpinyà.

El mecanisme és senzill i eficaç: quan la flama arriba a una població, la torxa que simbolitza el manteniment i la vivor de la llengua és rebuda segons el gust i la imaginació de cadascú (s'organitzen cercaviles o concerts, xerrades, teatre, exposicions, jocs de carrer, cinema...). Posem-ne un exemple i anem cap al sud, al Vinalopó, per fitar-hi Elx, que ja té enllestit el programa d'actes i que celebrarà el Correllengua el 4 d'octubre vinent: al matí, el Gran Teatre es posarà el nas vermell per acollir la *troupe* de Pallassomania, amb un espectacle per als més menuts; al vespre, la flama arribarà a la sala de

La flama en moviment

plens de l'Ajuntament, on una representació del jovent de la ciutat hi llegirà el manifest del Correllengua 2007 –un text que, durant aquests dos mesos, ressonarà als punts més di-

versos de la nostra geografia i que, a més de reclamar compromís amb la llengua, la cultura i el país, destaca el paper del català com a element d'integració i de cohesió social–; i, finalment, a la nit, instal·lada al Casal Jaume I, la flama acompanyarà l'actor Xavi Castillo en un dels seus monòlegs exuberants. Hi ha vegades que l'acte pren un aire seriós, algunes altres que agafa un to clarament festiu o simbòlic... Hi ha tantes possibilitats com poblacions hi participin (l'any passat, més de 500), però, com apunta Raquel Esteve, coordinadora de Correllengua d'ACPV, “sempre amb una actitud positiva. I també sempre aplega un punt que et fa emocionar”.

Tot plegat, continua explicant Esteve, es complementa amb “la campanya de fons”, amb el treball de conscienciació lingüística que enguany pren la forma del llibret *Què faig si...?* (alguns suggeriments que poden ser útils per a afrontar situacions quotidianes en l'ús del valencià), edi-

tat per la Plataforma per la Llengua i ACPV, i que resol, de manera sintètica i clara, cinc qüestions clau sobre la llengua i el seu ús: “converses i diàlegs amb persones que no ens parlen

del grec, l'hongarès, el txec, el suec, el danès o el noruec, posem per cas); “dubtes de quan i on ens podem adreçar en valencià, què podem fer per millorar-ne l'ús i com expressar la nostra identitat lingüística en determinades situacions” (que respon qüestions com ara “Em sent incòmode en moltes situacions i sembla que m'he de justificar perquè parlo en valencià”); i “on adreçar-nos per fer una reclamació oficial i informar-nos sobre què podem denunciar”.

Més de 300.000 persones van participar l'any passat al Correllengua. Enguany, les perspectives, les activitats que es preparen i les que ja s'han dut a

terme

inicialment en valencià” (per exemple: “Em telefonen per a una oferta comercial parlant-me en castellà, jo responc en valencià, i em diuen que em truquen des d'un lloc fora de l'àmbit dels territoris de parla catalana i no m'entenen. Com he de respondre?”); “dèficits en la presència del valencià en diversos àmbits i serveis, i com reclamar-los”; “dades sobre el català i arguments sobre la seua importància” (per a tenir clar, per exemple, que la nostra llengua no és una llengua minoritària i que se situa, en nombre de parlants, per sobre o en una xifra similar a la

apuntada en el sentit que converteix aquesta heterogènia, transversal, popular i territorialment diversa mobilització per la llengua en un acte de veritable transcendència.

Núria Cadenes